

Seat No. : _____

AF-108

April-2015

B.A., Sem.-VI

**CC – 314 : Geography
(Rural Settlements Geography)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.

(2) જરૂર જણાય ત્યાં સ્વચ્છ આકૃતિ દોરો.

1. વસાહત ભૂગોળની વ્યાખ્યાઓ સમજાવી, તેનું કાર્યક્ષેત્ર અને મહત્ત્વ ચર્ચો.

અથવા

ગ્રામ્ય વસાહત ભૂગોળની વ્યાખ્યાઓ જણાવી, તેના અભ્યાસના અભિગમો ચર્ચો.

2. ગ્રામ્ય વસાહતના વિવિધ પ્રકારો વિષે વિગતે નોંધ લખો.

અથવા

ભારતીય ગ્રામીણ વસાહતોની આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ વિષે નોંધ લખો.

3. ગ્રામ્ય વસાહતો વિષેનો કદ અને વિસ્તારનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

અથવા

ગ્રામ્ય વસાહતોનું વિશ્વ વિતરણ સમજાવો.

4. ભારત દેશમાં નિર્મિત સઘન ગ્રામ્ય વસાહતોનાં પ્રાકૃતિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો ચર્ચો.

અથવા

ગ્રામ્ય વસાહતોમાં જોવા મળતા વ્યાવસાયિક જોખમો ચર્ચો.

AF-108

1

P.T.O.

5. (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

- (i) નગલા અને પૂરવા વસાહતો એ ગ્રામ્ય વસાહતનું _____ સ્વરૂપ છે.
(પ્રાચીન, બજારી, પ્રારંભિક)
- (ii) મોટા કદની વસાહતો વચ્ચેનું સ્થાનિક અંતર _____ હોય છે.
(વધુ, ઓછું, સમાન)
- (iii) ગ્રામીણ વસાહતોમાં રહેતા લોકો મોટેભાગે _____ આર્થિક પ્રવૃત્તિ સાથે જોડાયેલા હોય છે. (પાંચમી, પ્રાથમિક, તૃતીયક)
- (iv) વસાહતો એ સતત પ્રવાહિત _____ ધારા છે. (સાંસ્કૃતિક, સામાજિક, આર્થિક)
- (v) જે વસાહતનું સીમાંકિત ક્ષેત્ર મોટું હશે તે વસાહતનો પ્રકાર _____ હશે.
(પ્રકીર્ણ, સઘન, એકલ)
- (vi) કોલ્નનાં મતે વસાહત ભૂગોળનું વિષયવસ્તુ એ _____ છે.
(શહેરો, ગામડા, ઈમારતો)
- (vii) વસાહતોના અભ્યાસના ભૂતકાલીન અભિગમમાં _____ વસાહતોનો અભ્યાસ ભૂતકાળના સંદર્ભમાં થાય છે. (ભૂતકાળની, વર્તમાનકાળની, ભવિષ્યકાળની)

(બ) ખરૂં કે ખોટું જણાવો :

- (i) પ્રોફેસર આર.એલ. સિંહને વસાહત ભૂગોળના પિતા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- (ii) આયાતાકાર વસાહતો દક્ષિણ ભારતના મેદાનોમાં જોવા મળે છે.
- (iii) સઘન વસાહતોનું નિર્માણ સરોવરની આસપાસ થાય છે.
- (iv) માન્યતાઓ અને રીતરીવાજો જેવા પરિબળો ચીનની ગ્રામીણ વસાહતોના નિર્માણમાં મહત્ત્વનો ભાગ ભજવે છે.
- (v) “L” અને “T” આકારની વસાહતો માર્ગોને સમાંતર વિકસે છે.
- (vi) મહાનગરની શ્રૃંખલાને મેગલોપોલીસ કહે છે.
- (vii) વસાહતોની ભૂગોળ માત્ર ગ્રામીણ વસાહતોને જ આવરી લે છે.

Seat No. : _____

AF-108

April-2015

B.A., Sem.-VI

**CC – 314 : Geography
(Rural Settlements Geography)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) All questions carry equal marks.

(2) Draw neat diagram wherever necessary.

1. Explain the definitions of settlements geography and discuss its area of study and relevance.

OR

Give definitions of rural settlements geography and discuss the approaches for its study.

2. Write a detailed note on the different types of rural settlements.

OR

Write a note on the infrastructure of Indian villages.

3. Explain the size and space theory of rural settlements.

OR

Explain the world distribution of rural settlements.

4. Discuss the natural and cultural factors affecting the formation of Indian villages.

OR

Discuss the Occupational issues in rural settlements of India.

5. (A) Fill in the blanks with choosing right option.
- (i) Naglaa and purvaa settlements are the _____ forms of rural settlements. (ancient, market, primary)
  - (ii) The spatial distance between large size settlements is mostly seen _____. (more, less, same)
  - (iii) The residents of the rural settlements are mostly engaged with _____ activity. (fifth, primary, tertiary)
  - (iv) Settlements are the continues flow of _____. (cultural, social, economic)
  - (v) The settlement with a large fringe area will be the type of _____. (disperse, compact, alone)
  - (vi) According to Kohn, the subject matter of settlements geography is _____. (cities, villages, buildings)
  - (vii) The retrospective approach of settlements study is related with _____ settlements in reference to history. (historical, present, future)
- (B) State True or False :
- (i) Prof. R. L. Singh is known as the father of settlements geography.
  - (ii) The settlements with rectangular pattern are found in southern plains of India.
  - (iii) The compact settlements are formed around lake.
  - (iv) Beliefs and ceremonial aspects are playing important role in the formation of Chinese villages.
  - (v) The “L” and “T” shaped villages are found parallel to the roads sides.
  - (vi) The group of Megacities are called Megalopolis.
  - (vii) Settlements geography covers only rural settlements.
-